

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

w sprawie z odwołania Z. B. i M. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie
o wydanie zaświadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 grudnia 2025 r.,
skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 12 grudnia 2024 r., sygn. akt III AUa 1742/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążania odwołujących się kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 grudnia 2024 r., sygn. akt III AUa 1742/22, Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelację Z. B. i M. B. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 20 września 2022 r., sygn. akt VII U 2846/21, którym Sąd pierwszej instancji oddalił odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie z 23 lipca 2021 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie decyzją z 23 lipca 2021 r., działając w oparciu o art. 83b ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 423) w zw. z art. 219

k.p.a., odmówił Z. B. i M. B. wydania zaświadczenia o treści żądanej jak we wniosku z 5 lipca 2021 r.

Odwołania od powyższej decyzji wnieśli Z. B. i M. B. i domagali się uchylenia ww. decyzji i wydania im zaświadczenia.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z 20 września 2022 r., sygn. akt VII U 2846/21: oddalił odwołania wnioskodawców i nie obciążył ich kosztami postępowania; przyznał od Skarbu Państwa zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Apelację od tego wyroku wnieśli odwołujący się, zarzucając mu naruszenie art. 5 k.c.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako niezasadną.

Sąd drugiej instancji wskazał, że w pełni podziela i przyjmuje za własne zarówno poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, jak i ocenę prawną przedstawioną w sposób wyczerpujący w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czyniąc je - na podstawie art. 387 § 2¹ pkt 1 i 2 k.p.c. - podstawą własnego rozstrzygnięcia.

Decyzja o odmowie wydania zaświadczenia o wyrażeniu zgody na wykreślenie hipoteki przymusowej (ustanowionej w celu zabezpieczenia nieopłaconych przez odwołującego się należności z tytułu składek) wydana została na podstawie art. 83b ust 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 219 k.p.a. Z ww. przepisów wynika, że gdy Zakład nie może wydać zaświadczenia o żądanej treści, to wydaje decyzję o odmowie wydania zaświadczenia, od której przysługuje odwołanie do właściwego sądu. Zgodnie z art. 26 ust 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, dla zabezpieczenia należności z tytułu składek Zakładowi przysługuje hipoteka przymusowa na wszystkich nieruchomościach dłużnika. Podstawą ustanowienia hipoteki przymusowej jest doręczona decyzja o określeniu wysokości należności z tytułu składek.

W niniejszej sprawie organ rentowy wydał decyzję określającą wysokość należności z tytułu składek, doręczył ją płatnikowi składek M. B. oraz małżonkowi dłużnika, czyli odwołującej się Z. B. Hipoteka na zabezpieczenie należności określonych w decyzji została ustanowiona na nieruchomości płatnika 29 kwietnia

2011 r. Decyzja z 5 października 2010 r., która stanowiła podstawę ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego, była już przedmiotem oceny Sądu Okręgowego w Krakowie, który wyrokiem z 21 stycznia 2013 r. oddalił odwołanie odwołujących, a wyrokiem z 17 października 2013 r. (sygn. III AUa 375/13) Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelację odwołujących się od tego wyroku. Tym samym decyzja określająca wysokość zobowiązań z tytułu nieopłaconych składek jest ostateczna i prawomocna. Odwołujący się nie dokonał spłaty należności określonych w prawomocnej decyzji i zabezpieczonych hipoteką przymusową. Należności te są nadal wymagalne, tym samym organ rentowy nie może wydać zaświadczenia zgodnie z żądaniem odwołujących.

Organ administracyjny wydaje zaświadczenie w celu potwierdzenia zaistniałego stanu faktycznego, czyli nie może potwierdzić, iż należności z tytułu składek wygasły, jeśli nadal figurują na koncie płatnika składek M.B.. Wbrew stanowisku odwołujących się, art. 5 k.c. nie może znaleźć zastosowania w sprawie, gdyż przepis ten może znaleźć zastosowanie jedynie w sprawach z zakresu prawa cywilnego, natomiast niniejsza sprawa ma charakter publicznoprawny. Klauzula z art. 5 k.c. (zasad współżycia społecznego) nie jest normą nadrzędną, która pozwalałaby na zastępowanie szczegółowych instytucji prawa cywilnego, a tym bardziej instytucji z innych działów prawa, w tym z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych. Przepisy ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujący, nie ma możliwości wykładania ich na korzyść wnioskodawcy z uwzględnieniem zasad słuszności. Sąd Apelacyjny w całości podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji zarówno w zakresie rekonstrukcji okoliczności faktycznych sprawy, jak też interpretacji podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyli skargą kasacyjną odwołujący się w całości. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca wskazała, że skarga zasługuje na przyjęcie do rozpoznania, ponieważ uchybienia, jakich dopuścił się Sąd drugiej instancji, miały charakter kwalifikowany, a zaskarżony wyrok jest sprzeczny z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami. Zaskarżone rozstrzygnięcie w

sposób oczywisty narusza przepisy prawa materialnego w stopniu mającym wpływ na treść orzeczenia. Zdaniem odwołujących się, w sprawie niniejszej bez dokonania głębszej analizy jest oczywiste, że wskazane podstawy skargi zasługują na uwzględnienie, gdyż ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Przesądza to o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym przyjęcie niniejszej skargi do rozpoznania.

Co więcej, z uwagi na fakt, że orzeczenia Sądu Apelacyjnego są publikowane i wykorzystywane przez sądy niższych instancji w podobnych sprawach, zachodzi także realne niebezpieczeństwo powoływania się na zaskarżone i rażąco nieprawidłowe orzeczenie wraz z uzasadnieniem w obrocie prawnym przez inne sądy powszechne, co może doprowadzić do próby podważenia prawidłowej i słusznej wykładni przepisów prawa materialnego.

W ocenie skarżących, zasadne jest wniesienie skargi w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny w Krakowie nie uwzględnił wniosku o wydanie zaświadczenia o wykreśleniu hipoteki przymusowej ustanowionej na nieruchomości odwołujących się, co skutkuje brakiem umorzenia wierzytelności odwołujących się.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; o zasądzenie od odwołujących się na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołujących się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazali istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, Nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Powołanie się na przesłankę, zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono jakiegokolwiek argumentacji, która mogłaby uzasadniać stwierdzenie, że Sąd Apelacyjny dopuścił się oczywistego i rażącego naruszenia prawa, które doprowadziło do wydania oczywiście niesłusznego rozstrzygnięcia. Samo stwierdzenie, że sąd odwoławczy dopuścił się rażącego naruszenia prawa i jest ono widoczne *prima facie* nie oznacza wykazania oczywistości skargi kasacyjnej, zaś skarżący nie przedstawili żadnego wyводу prawnego, który ową oczywistość mógłby potwierdzić.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego oparto na art. 102 k.p.c.

[KK]

[a.ł]